

Beskrivning av Splendor Plant ABs kontrollprogram avseende lövplattmask, Obama nungara

Syfte

Syftet med kontrollprogrammet är att förhindra spridning av den invasiva lövplattmasken Obama nungara. Alla delar av vår verksamhet som kan innebära en risk för spridning, har identifierats och tas upp i detta dokument. Det krukodlade växtmaterialet som importeras från utlandet innebär avgjort störst risk för vidare spridning av lövplattmasken.

Kontrollprogrammet följer länsstyrelsens riktlinjer och kan komma att uppdateras allt eftersom. Detaljerad information om kontrollprogrammet och ansvarsfördelning för internt bruk återfinns i Splendor Plants verksamhetshandbok, som alla anställda har tillgång till. Vi garanterar att alla våra importerade växter genomgår vårt kontrollprogram. Men vi kan ännu inte garantera att alla växter vi skickar är helt fria från lövplattmask och äggkokonger.

Import av växtmaterial från utlandet

Vi har import av både saluklara växter och plantor för vidare odling, här på Splendor Plant. Alla importerade växter går igenom följande steg för att hitta lövplattmasken och vid eventuella fynd, eliminera den.

1. Kontroll av växtmaterial

Växter som inkommer placeras på hårdgjord yta på plantskolan innan kontrollen. Vi kontrollerar 25–30 % av växtmaterialet (länsstyrelsen kräver minst 15 %). Den okulära kontrollen görs av en utvald grupp av erfarna medarbetare som är vana att söka efter lövplattmask och snabbt både kan hitta och identifiera den. Ytterligare översiktlig kontroll görs vid orderplockning.

Om växter från en leverantör alltid innebär en hög risk för förekomst av lövplattmask, avstår vi i regel från genomsökningssteget, eftersom detta är mycket tidsödande. Detta växtmaterial går i så fall direkt till behandling, eftersom det är säkrare och mer effektivt.

INFORMATION FRÅN SPLENDOR PLANT

2) Behandling vid fynd

Vid fynd av plattmask i en leverans (eller då en leverantör anses medföra hög risk) placeras växterna i karantän inför kommande elimineringsbehandling. För att avdöda lövplattmasken använder vi oss av två olika typer av behandlingar: frys- eller varmvattenbehandling.

2a) Frysbehandling

Tidigt på säsongen, när växterna är i vila, fryses växtmaterialet ned i en temperatur på -2 (-3) °C i minst 24 timmar. Jordklumpen ska vara helt genomfusen, vilket tar olika lång tid, beroende på rotklumpens storlek. Inför vårsäsongen 2026 planerar vi att ta hem växter i förväg och frysbehandla dem.

2b) Varmvattenbehandling

När växterna lämnat vintervilan och inte längre tål frysning, använder vi oss av varmvattenbehandling för att eliminera förekomst av plattmask. Vi har under våren 2025 tagit fram och byggt upp en egen anläggning för storskalig varmvattenbehandling, där krukor och rotklumpar sänks ned i vatten som håller $+40$ °C. Jordklumparna ska bli genomvärmade och vattenmättade och hålla denna temperatur i minst 15 min. Vi använder sensorer som loggar temperaturen för att vara säkra på att växterna uppnått rätt temperatur och under tillräckligt lång tid.

Dokumentation

Status avseende förekomst eller ej av lövplattmasken noteras för varje växtomgång (batch) i vårt affärssystem Nitor. Statusen syns på detaljnivå i alla aktuella sammanhang, från inköp och lager till kundorder. Det går tydligt att se status i en kundorder huruvida växter är OK att skicka eller inte. Datum och elimineringsmetod noteras också.

Leverantörer

Splendor Plant har leverantörer både inom Sverige och i utlandet. Lövplattmasken har mycket nyligen (augusti 2025) listats på EUs förteckning över invasiva främmande arter och medlemsländerna har därför 18 månader på sig att ta fram nationella regler och börja tillämpa dem. Här i Sverige har vi haft regler att tillämpa sedan början av 2025, och dessa regler är nu permanenta. Det är viktigt att komma ihåg att utländska leverantörer ännu inte gör något olagligt när de levererar växter som eventuellt kan innehålla plattmask. Vi har arbetat mycket med att göra våra leverantörer i utlandet medvetna om lövplattmasken och var den finns i plantskolemiljöer. Vi vill att våra utländska leverantörer själva ska kunna identifiera om de har masken i sin produktion. Vi förväntar oss att det under 2026 ska tillkomma nationella regler i de flesta av våra leverantörers hemländer, så att de framöver levererar växtmaterial som är fritt från lövplattmasken.

Alla Splendor Plants leverantörer bedöms årligen och inför säsongen 2025 lade vi till en riskbedömning kring lövplattmask. Saker som påverkar bedömningen är exempelvis geografiskt läge, återkommande

INFORMATION FRÅN SPLENDOR PLANT

förekomst av plattmask och om leverantören har ett eget kontrollprogram. Växter från leverantörer som bedöms medföra stor risk, genomgår inte den okulära kontrollen, utan de växterna går istället direkt till kyl- eller varmvattenbehandling.

Kompost och odlingssubstrat

Komposter

På Splendor Plant arbetar vi aktivt med våra komposter, som får regelbunden tillsyn och arbetsinsatser. Komposternas temperaturer mäts regelbundet och de vänds med jämna mellanrum medan nedbrytningsprocesserna pågår. Vändningarna sker när temperaturerna ligger över 55 °C, det vill säga temperaturer då plattmasken inte överlever. Vi bedömer att detta dödar lövplattmasken, men här behövs mer kunskap och metodutveckling. Avfall som kan innehålla lövplattmask separeras från övrigt kompostmaterial och genomgår varmvattenbehandling.

Odlingssubstrat

Splendor Plant köper hem olika substratblandningar från en svensk jordproducent som framför allt används till vår krukproduktion. Råvarorna till odlingssubstraten kommer alla från Sverige, förutom organisk gödsel, som är värmebehandlad, torkad och pelleterad. Vi bedömer därför att risken för att vårt odlingssubstrat skulle ha förekomst av lövplattmask, är mycket låg.

Försöksverksamhet

Vi på Splendor Plant har egen försöksverksamhet rörande lövplattmasken och har tillåtelse från Naturvårdsverket att bedriva den. Det innebär att vi har lov att föra in, transportera, hålla och föröka lövplattmasken inom ramen för försöksverksamheten. Tillståndet är giltigt i ett år och måste sedan förnyas. Forskningen sker i två lokaler som ligger i anslutning till varandra. Det finns en beredskapsplan för tillsyn och övervakning, så att spridning inte ska ske från försökslokalerna.

Övrigt

Sanering av odlingsbäddar

Även om vi kontrollerar en större andel än vad länsstyrelsen rekommenderar, så händer det att vi missar förekomst av lövplattmask och kontaminerade plantor ställs ut på våra odlingsbäddar. För att sanera bäddarna använder vi antingen hetvattenaggregat eller under vintern det kalla vädret. För att vi med säkerhet ska veta att rätt minustemperatur uppnåtts och under tillräcklig lång tid, använder vi då

INFORMATION FRÅN SPLENDOR PLANT

flera sensorer som placeras ut på olika platser och loggar temperaturen. Samtidigt med saneringen städar vi undan löv och jord som kan hålla kvar värmen och skydda eventuella maskar. Hela det aktuella växtpartiet behandlas.

Kunskap hos medarbetare

Alla medarbetare på Splendor Plant känner till problematiken kring lövplattmasken och att den omfattas av nödgåtgärder för att hindra fortsatt spridning. Internutbildning har genomförts, fördjupad utbildning för fast- och långtidsanställda, enklare för säsongsanställda. Målet är att alla ska kunna känna igen en plattmask och veta vilka rutiner som finns för att hygien på plantskolan ska vara så hög som möjligt. Alla medarbetare vet också var det finns mer att läsa kring kontrollprogrammet och var den detaljerade informationen med ansvarsfördelning finns tillgänglig.